Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
M. SZPUNAR
представено на 22 май 2025 година [1]

Съединени дела C-416/24 и C-417/24

On Air Media Professionals SRL
срещу
Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii (C-416/24)
и
Different Media SRL
срещу
Ministerul Antreprenoriatului și Turismului — Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Atragere de Investiții și Promovare a Exportului Iași (C-417/24)

(Преюдициално запитване, отправено от Curtea de Apel Bacău (Апелативен съд Бакъу, Румъния)

„Преюдициално запитване — Държавни помощи — Регламент (ЕС) № 651/2014 — Освобождаване на някои категории помощи, съвместими с вътрешния пазар — Грешка в превода на текста на румънски език — Правно действие на Регламента за поправка на тази грешка — Възможност за възстановяване на помощ, предоставена преди поправката въз основа на съдържащия посочената грешка текст на Регламента“

I. Въведение

1. Какво действие имат мерки за помощ, приети от държава членка на основание на регламент на Европейската комисия, чийто текст на езика на тази държава е сгрешен и все пак надлежно публикуван в *Официален вестник на Европейския съюз*? Това е въпросът, на който Съдът следва да отговори по същество по настоящото дело, тъй като на основание на текста на румънски език на Регламент (ЕС) № 651/2014 [2] (наричан по-нататък „ОРГО“) Румъния е предоставила помощи на предприятия, които не би трябвало да имат право да ги получат.

2. Запитан дали при такова положение държава членка е длъжна да поиска възстановяване на тези помощи, Съдът ще трябва да уточни обхвата на различни принципи относно публикуването и прилагането на правото на Съюза с оглед на езиковия режим на Европейския съюз.

[1] Език на оригиналния текст: френски.

[2] Регламент на Комисията от 17 юни 2014 година за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ L 187, 2014 г., стр. 1).

II. Правна уредба

A. Правото на Съюза

1. ОРГО

3. Съображение 14 от ОРГО предвижда:

„Помощите, предоставени на предприятия в затруднено положение, следва да бъдат изключени от приложното поле на настоящия регламент, тъй като те следва да бъдат оценявани съгласно Насоките на Общността за държавните помощи за оздравяване и преструктуриране на предприятия в затруднено положение от 1 октомври 2004 г., чийто срок на прилагане беше удължен със Съобщение на Комисията относно удължаване на прилагането на насоките на Общността за държавните помощи за оздравяване и преструктуриране на предприятия в затруднение от 1 октомври 2004 г., или съгласно последващите ги насоки, за да се предотврати тяхното заобикаляне […]. За да се осигури правна сигурност, е целесъобразно да бъдат определени ясни критерии, които не изискват оценка на всички особености на положението на дадено предприятие, за да се установи дали то може да се счита за предприятие в затруднено положение за целите на настоящия регламент“.

4. Член 1, параграф 4, буква в) от същия регламент, озаглавен „Приложно поле“, гласи:

„Настоящият регламент не се прилага за:

[…]

в) помощи за предприятия в затруднено положение, с изключение на схемите за помощ за отстраняване на щети, причинени от някои природни бедствия“.

5. Член 2 от посочения регламент, озаглавен „Определения“, предвижда в точка 18, буква а), първо изречение:

„За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

[…]

18. „предприятие в затруднено положение“ означава предприятие, по отношение на което е изпълнено поне едно от следните обстоятелства:

    а) в случай на дружество с ограничена отговорност (което не е [малко или средно предприятие (МСП]), което съществува *по-малко* от три години или, за целите на допустимостта за помощите за рисково финансиране, МСП, което е извършило своята първа търговска продажба преди най-много 7 години и което отговаря на условията за инвестиции за рисково финансиране въз основа на извършен от избрания финансов посредник финансов и правен анализ), когато неговият записан акционерен капитал е намалял с повече от половината поради натрупани загуби […]“ [3].

6. Що се отнася до тази разпоредба, в текста на румънски език думите „което съществува *по-малко* от три години“ са преведени като „което съществува *най-малко* три години“ [4].

2. Регламент (ЕС) 2021/452

7. Съображения 1 и 2 от Регламент (ЕС) 2021/452 [5] (наричан по-нататък „Регламентът за поправка“) предвиждат:

„(1) Текстът на румънски език на [ОРГО] съдържа грешки в член 2, [точка] 18, буква а), първо изречение и в член 2, [точка] 18, буква б), първо изречение, които променят смисъла на разпоредбите.

(2) Поради това текстът на румънски език на [ОРГО] следва да бъде съответно поправен. Поправката не се отнася за текста на останалите езици“.

8. Член 1 от този регламент предвижда:

„В ОРГО се внася следната поправка:

1. Член 2, точка 18, буква а), първо изречение се заменя със следния текст: „в случай на дружество с ограничена отговорност (което не е [малко и средно предприятие (МСП]), което съществува по-малко от три години или, за целите на допустимостта за помощите за рисково финансиране, МСП, което е извършило своята първа търговска продажба преди най-много 7 години и което отговаря на условията за инвестиции за рисково финансиране въз основа на извършен от избрания финансов посредник финансов и правен анализ), когато неговият записан акционерен капитал е намалял с повече от половината поради натрупани загуби.

[…]“.

[3] Курсивът е мой.

[4] Курсивът е мой.

[5] Регламент на Комисията от 15 март 2021 година за поправка на текста на румънски език на Регламент (ЕС) № 651/2014 за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ, L 89, 2021 г., стр. 1).

9. Член 2 от посочения регламент предвижда:

„Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му в [Официален вестник]“.

3. Решение C(2020) 5949 final

10. С Решение C(2020) 5949 final [6] Комисията разрешава схема за държавна помощ, наречена „Подкрепа на МСП и на големи предприятия за преодоляване на икономическата криза, предизвикана от пандемията COVID-19“ (наричана по-нататък „схемата за помощи, предмет на главното производство“), за която Румъния я уведомява на 20 август 2020 г.

11. Съображения 16 и 47 от това решение гласят:

„16. Помощ не се предоставя на основание на мярката за предприятия в затруднено положение по смисъла на Общия регламент за групово освобождаване („ОРГО“), на Регламента за групово освобождаване в сектора на селското стопанство („РОССС“)[7] или на регламента за групово освобождаване в сектора на рибарството и аквакултурите („РОСРА“)[8] към 31 декември 2019 г.

[…]

47. Поради това Комисията счита, че мярката е необходима, подходяща и пропорционална за преодоляване на сериозни затруднения в икономиката на държава членка и че тя отговаря на всички условия на временната рамка. По-специално:

[…]

• Помощ по мярката не се предоставя на предприятия, които към 31 декември 2019 г. вече са били в затруднено положение (вж. съображение 16). Поради това мярката е в съответствие с точка 22 в) от временната рамка;

[…]“.

6 Решение от 27 август 2020 година за държавна помощ SA.58166 (2020/N) — Румъния — COVID-19: Подкрепа на МСП и на големи предприятия за преодоляване на икономическата криза, предизвикана от пандемията COVID-19 (ОВ C 302, 2020 г., стр. 1).

7 Регламент (ЕС) № 702/2014 на Комисията от 25 юни 2014 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 193, 2014 г., стр. 1).

8 Регламент (ЕС) № 1388/2014 на Комисията от 16 декември 2014 година за обявяване на някои категории помощи — за предприятия, които произвеждат, преработват и предлагат на пазара продукти от риболов и аквакултури — за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 369, 2014 г., стр. 37).

Б. Румънското право

1. OUG № 130/2020

12. Член 4, параграф 1 от Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014-2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene (Извънредно правителствено постановление № 130/2020 относно някои мерки за предоставяне на финансова подкрепа чрез безвъзмездни външни фондове по Оперативна програма „Конкурентоспособност“ за периода 2014—2020 г. в контекста на кризата с COVID-19, както и други мерки в областта на европейските фондове) от 31 юли 2020 г.[9] (наричано по-нататък „OUG № 130/2020“) предвижда:

„Микросубсидирането е в размер на 2 000 евро и се предоставя под формата на еднократна фиксирана сума в съответствие с разпоредбите на член 3, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1301/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година относно Европейския фонд за регионално развитие и със специални разпоредби по отношение на целта „Инвестиции за растеж и работни места“, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1080/2006 (ОВ L 347, 2013 г., стр. 289), изменен, и на член 67, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета (ОВ L 347, 2013 г., стр. 320)“.

13. Съгласно член 6 от OUG № 130/2020 микросубсидирането, предвидено в член 4, параграф 1 от това извънредно правителствено постановление, се предоставя въз основа на договор за държавна помощ на получателите, които отговарят на следните кумулативни условия: a) осъществявали са текуща/оперативна дейност в рамките на най-малко една календарна година преди датата на подаване на заявлението за финансиране, с изключение на PFA/CMI [специфични правни форми за извършване на стопанска дейност в Румъния], за които началото на дейността може да е най-късно на 1 февруари 2020 г.; b) оборотът им през финансовата година, предхождаща подаването на молбата за финансиране, е в размер най-малко на равностойността в румънски леи (RON) на 5 000 евро към датата на подаване на молбата за финансиране, с изключение на получателите на държавната помощ, предвидена в член 5, параграф 1, буква a), получатели, които са учредени през 2019 г., с оборот, по-малък от 5 000 евро, като минималният праг на оборот е изчислен чрез умножаване на броя пълни месеци на дейност през 2019 г. по сумата от 415 евро, и получателите на държавна помощ, посочени в член 5, параграф 1, букви b) и c); c) те продължават да извършват дейността си в период, не по-малък от шест месеца, считано от предоставянето на подпомагането под формата на микрофинансиране.

14. Член 32, параграф 1 от OUG № 130/2020 предвижда, че правилата за предоставяне на държавни помощи са предвидени в рамките на схемата за държавни помощи — Подкрепа за МСП, която се одобрява от Комисията, а член 32, параграф 2 предвижда, че изменението

[9] Monitorul Oficial al României, част I, бр. 705 от 6 август 2020 г.

и/или добавянето на схемата за държавни помощи — Подкрепа за МСП, поражда действие, считано от датата на уведомлението за решението, с което Комисията дава разрешение.

2. Постановление № 1060/2857/2020

15. Член 3 от приложение към Ordinul nr. 1060/2857/2020 pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat — Sprijin pentru IMM-uri în vederea depășirii crizei economice generate de pandemia de COVID-19 (Постановление № 1060/2857/2020 за одобряване на схемата за държавна помощ — Подкрепа за МСП за преодоляване на икономическата и финансова криза, предизвикана от пандемията от COVID-19) от 8 септември 2020 г.[10] (наричано по-нататък „Постановление № 1060/2857/2020“), издадено от Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (Министерство на икономиката, на енергетиката и на бизнес средата, Румъния) и Ministerul Fondurilor Europene (Министерство на европейските фондове, Румъния), съдържа по-конкретно следното определение:

„[…]

3.6 „предприятия в затруднено положение“ — съгласно член 2, точка 18, буква а) от [ОРГО] предприятието се счита в затруднено положение при следните обстоятелства: i) в случай на дружество с ограничена отговорност (което не е МСП, което съществува най-малко три години), когато неговият записан дружествен капитал е намалял с повече от половината поради натрупани загуби. Такъв е случаят, когато приспадането на натрупаните загуби от резервите (и всички други елементи, които по принцип се считат за част от собствения капитал на дружеството) води до отрицателен кумулативен резултат, който превишава половината от записания акционерен капитал. За целите на настоящата разпоредба под „дружество с ограничена отговорност“ се разбират по-специално видовете дружества, упоменати в приложение I към Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета[11], а „дружествен капитал“ включва съответно и премиите от емисии […]“.

16. Съгласно точка 6.19 от това приложение общите критерии за допустимост на получателите, които кандидатстват за финансиране по мерките по настоящата схема за държавна помощ, са следните: a) не са в затруднено положение към 31 декември 2019 г. по смисъла на разпоредбите на член 2, точка 18 от ОРГО; b) по отношение на тях не е прието или изпълнено никакво решение за възстановяване на държавна помощ; c) не са в производство за предпазен конкордат, в производство за ликвидация, за неплатежоспособност или по несъстоятелност.

3. Постановление № 2989/2020

17. Точка 8.11 от Ordinul nr. 2989/2020 privind aprobarea Procedurii de implementare a măsurii “Microgranturi acordate din fonduri externe nerambursabile” din cadrul schemei de ajutor de stat instituite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014—2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și

[10] Monitorul Oficial al României, част I, бр. 835 от 11 септември 2020 г.

[11] Директива от 26 юни 2013 година относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове предприятия и за изменение на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета (ОВ L 182, 2013 г., стр. 19).

alte măsuri în domeniul fondurilor europene (Постановление № 2989/2020 за одобряване на процедурата за изпълнение на мярката „Микросубсидиране, предоставяно чрез безвъзмездни външни фондове“ по схемата за държавна помощ, въведена с OUG № 130/2020) от 30 септември 2020 г.[12] предвижда по същество, че държавна помощ се възстановява изцяло, ако вследствие на проверки, извършени след подписване на договорите за финансиране, бъде установено, че получателят не попада в категорията на получателите, които отговарят на изискванията, предвидени в OUG № 130/2020.

III. Спорът в главното производство, преюдициалните въпроси и производството пред Съда

18. На 20 август 2020 г. Румъния уведомява Комисията за схемата за помощи, разглеждана в главното производство. Комисията разрешава тази схема за помощи с Решение C(2020) 5949 final.

19. Съгласно съображение 16 от това решение, въз основа на разрешената схема никаква помощ не може да бъде предоставена на предприятия, които са били в затруднено положение, по смисъла на член 2, точка 18 от ОРГО, към 31 декември 2019 г. Както се установява от съображение 47 от посоченото решение, става въпрос за едно от условията, поставени от Комисията, за да може схемата за помощ да бъде обявена за необходима, подходяща и пропорционална и следователно съвместима с вътрешния пазар.

20. След съобщаването на Решение C(2020) 5949 final разглежданата в главното производство схема за помощи е приведена в действие с Постановление № 1060/2857/2020.

21. Член 4, параграф 1 от това постановление предвижда предоставяне на помощ с максимален размер равностойността на 2 000 евро на получател за някои категории МСП.

22. В съответствие с Решение C(2020) 5949 final един от общите критерии за допустимост, на които кандидатстващите за финансиране лица е трябвало да отговарят, съгласно член 6, точка 19 от посоченото постановление, е да не са в затруднено положение към 31 декември 2019 г. по смисъла на член 2, точка 18 от ОРГО. Съдържащото се в тази разпоредба определение на „предприятие в затруднено положение“ е припомнено в точка 3.6, подточка i) от приложението към същото постановление и с него от приложното му поле се изключват МСП, „които съществуват от най-малко три години“.

23. В рамките на схемата за помощи, разглеждана по делото в главното производство, на 10 декември 2020 г. On Air Media Professionals и Different Media, дружества с ограничена отговорност по румънското право, сключват договори за финансиране, по силата на които всяко от тях получава микросубсидия в размер на 9 679 RON (около 1 945 евро), предназначена за преодоляване на икономическата криза, предизвикана от COVID-19.

24. По-късно, на 8 ноември и 18 октомври 2022 г., са приети решения за възстановяване на тези микросубсидии. Румънските органи приемат, че жалбоподателите в главното производство не са отговаряли на едно от законовите условия за получаване на разглежданата помощ, тъй като към 31 декември 2019 г. са били „предприятия в затруднено

[12] Monitorul Oficial al României, част I, бр. 902 от 5 октомври 2020 г.

положение“ по смисъла на точка 3.6, подточка i) от приложението към Постановление № 1060/2857/2020 — капиталовите им загуби към тази дата значително са превишавали записания им капитал.

25. Жалбоподателите в главното производство обжалват тези решения пред Tribunalul Neamț (Окръжен съд Нямц, Румъния). Те твърдят, че са отговаряли на всички условия, предвидени за получаването на микросубсидиите, и по-специално, че не са имали характеристиките на предприятия в затруднено положение по смисъла на член 2, точка 18 от ОРГО. Всъщност според тях тези разпоредби изключват от категорията на „предприятията в затруднено положение“ тези МСП, които съществуват от най-малко три години“. Към датата на сключване на съответните договори за финансиране жалбоподателите съществували съответно от 13 и от 18 години.

26. Tribunalul Neamț (Окръжен съд Нямц) отхвърля тези жалби. Този съд се основава на факта, че след предоставянето на помощта текстът на румънски език на ОРГО е бил поправен с Регламента за поправка, в който се предвижда, че само МСП, които съществуват от *по-малко от* три години, а не както в първоначалния текст МСП, съществуващи от *най-малко* три години, не попадат в приложното поле на понятието „предприятия в затруднено положение“ и следователно отговарят на условията за получаване на разглежданата помощ.

27. Този съд приема, че Регламентът за поправка не изменя ОРГО, а текста му на румънски език, и че съгласно първоначалната версия на ОРГО на английски език се изисква предприятията да са съществували „*по-малко от* три години“. Поради това посоченият съд прилага член 2, точка 18 от ОРГО, поправен с Регламента за поправка, и приема, че жалбоподателите в главното производство не са отговаряли на всички критерии за допустимост към датата на подаване на заявленията си.

28. Жалбоподателите в главното производство подават касационни жалби пред запитващата юрисдикция Curtea de Apel Bacău (Апелативен съд Бакъу, Румъния).

29. Те твърдят, на първо място, че решенията за възстановяване на получените от тях помощи са приети на основание на изменението, внесено с Регламента за поправка през март 2021 г., което е повече от три месеца след подписването на договора за получаване на помощите и повече от два месеца след използването на средствата от тях за закупуване на необходимо на предприятията оборудване. Поради това те считат, че първоинстанционният съд неправилно е приложил споменатия регламент с обратна сила.

30. На второ място, жалбоподателите в главното производство оспорват понятието „първоначална версия на Регламента“, използвано в мотивите на решението на първоинстанционния съд. Те считат, че това понятие е лишено от всякакво правно основание, като се има предвид, че румънският е един от официалните езици на Съюза на същото основание, както който и да е от другите 23 езика.

31. На трето място, те отбелязват, че към датата на подписване на договора за финансиране текстът на румънски език на ОРГО действа непроменен от повече от шест години и напълно съответства на всички други приложими в случая нормативни актове, и по-конкретно на съдържащото точно същия израз Постановление № 1060/2857/2020. Поради това те считат, че са действали напълно добросъвестно при подаването на заявлението за държавна помощ и при подписването и изпълнението на договора за финансиране.

32. Запитващата юрисдикция счита, че трябва да се произнесе по въпроса дали приемането на регламент, а именно Регламента за поправка, с който се внася поправка в официалната версия на регламент на Съюза на даден език, води до прилагане с обратна сила на поправения текст от влизането в сила на първоначалния регламент, или поражда действие от влизането в сила на Регламента за поправка.

33. Тя си задава и въпроса дали принципите на правна сигурност и на защита на оправданите правни очаквания допускат възстановяването на държавната помощ, предоставена при спазване на условията, които се съдържат първоначално в текста на румънски език, в контекст като този по настоящото дело.

34. На последно място, тя отбелязва, че в националната съдебна практика няма единно становище по тези въпроси.

35. При тези обстоятелства Curtea de Apel Bacău (Апелативен съд Бакъу, Румъния) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Води ли приемането на регламент за поправка на официалния текст на румънски език на регламент на Европейския съюз — а именно [Регламента за поправка] — до прилагане с обратна сила на поправения текст, считано от влизането в сила на първоначалния регламент, или поражда действие само за в бъдеще, след влизането в сила на регламента за поправка, в случаите, когато националните органи са предоставили държавна помощ в съответствие с условията, предвидени в първоначалната версия на румънски език на ОРГО, а след влизането в сила на регламента за поправка са поискали възстановяване на предоставената държавна помощ?

2) Означава ли равностойността на текстовете на различните езици на регламент на Европейския съюз, че националните органи на държава членка могат да се позоват срещу получател на държавна помощ, предоставена съгласно първоначалния текст на румънски език на ОРГО, на разпоредбите на регламента за поправка на текста на румънски език на ОРГО, за да поискат възстановяване на държавната помощ, при липса на каквато и да е вина от страна на получателя на помощта?

3) Трябва ли правото на Европейския съюз, и по-специално принципите на защита на оправданите правни очаквания и на правна сигурност, да се тълкуват в смисъл, че не допускат възстановяване на държавната помощ, предоставена при спазване на условията, първоначално предвидени в текста на румънски език — условия, които обаче не са съществували в текстовете на останалите езици на ОРГО, в случаите, когато поправката е извършена с регламента за поправка и на румънски език след предоставянето на държавната помощ?“.

36. С решение на председателя на Съда от 22 юли 2024 г. дела C-416/24 и C-417/24 са съединени за целите на писмената и устната фаза на производството, както и за целите на решението.

37. Комисията представя писмено становище. Не е проведено съдебно заседание.

IV. Анализ

А. Предварителни бележки

38. С първия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали Регламентът за поправка води до прилагането на поправения текст на съответния език с обратна сила, считано от датата на влизане в сила на подлежащия на поправка ОРГО, или поражда действие само занапред.

39. С втория си преюдициален въпрос тя иска по същество да установи дали принципът на равностойност на текстовете на различните езици позволява на държава членка да се позове срещу получателя на държавна помощ, предоставена на основание на сгрешения текст на съответния език на ОРГО, на поправения с Регламента за поправка текст на ОРГО, за да поиска възстановяването на тази помощ.

40. Накрая, с третия си преюдициален въпрос тя по същество иска да установи дали принципите на защита на оправданите правни очаквания и на правна сигурност може да се тълкуват в смисъл, че дават право на лице, което е получило държавна помощ на основание на сгрешен текст на съответния език на ОРГО, да не изпълни наложеното му задължение да я възстанови.

41. Според мен първият въпрос е принципен и целта му е да се определи действието във времето на регламент за поправка, с който се поправя грешка в превода на ОРГО. Колкото до втория и третия въпрос, те визират в практически план последиците от такъв регламент за поправка, що се отнася до мерките за помощ, предоставени въз основа на сгрешения текст на съответния език, който той коригира. С други думи, предмет и на двата въпроса е обхватът на този регламент за поправка, който може да бъде определен в пълна степен само ако се разгледа възможността както за държавата членка, на чийто официален език е сгрешеният текст на ОРГО, така и за частноправните субекти да се позоват на поправката, предвиждана в този регламент за поправка, и от кой момент.

42. При тези условия ми се струва подходящо да разгледам най-напред първия преюдициален въпрос, преди да анализирам заедно втория и третия преюдициален въпрос.

Б. По първия преюдициален въпрос

43. С първия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали Регламентът за поправка трябва да се тълкува в смисъл, че се прилага с обратна сила, считано от датата на влизане в сила на ОРГО.

44. В това отношение Комисията твърди, че съгласно член 2 от Регламента за поправка той влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му в Официален вестник. Следователно посоченият регламент пораждал действие само за в бъдеще. Това обаче не означавало, че за периода между влизането в сила на първоначалния акт и влизането в сила на акта за поправка би трябвало да се прилагат различни норми в зависимост от разглеждания текст на съответния език, доколкото това би засегнало еднаквото тълкуване и прилагане на правото на Съюза.

45. Макар становището на Комисията на пръв поглед да изглежда доста сложно, според мен това се дължи на факта, че не е лесно да се даде еднозначен отговор на въпроса за действието във времето на регламент за поправка, с който трябва да се коригира грешка в превода на текст на даден език на ОРГО, без по-подробен анализ на принципите, уреждащи публикуването на актовете на вторичното право в Съюза и произтичащото от него прилагане, по-специално с оглед на спецификата на езиковия режим на Съюза [13].

46. Поради това считам, че е полезно да бъдат припомнени накратко тези принципи [14], както и свързаната с тях съдебна практика, преди да бъде разгледан въпросът за действието във времето на регламент като разглеждания в главното производство регламент за поправка, чието предназначение е да коригира грешка в превода на първоначален регламент.

1. Принципи, свързани с публикуването на актовете на правото на Съюза и последващото им прилагане

47. Най-напред, необходимостта от публикуване на актовете на правото на Съюза произтича от самия текст на Договора за функционирането на ЕС. Както подчертава Съдът, от текста на разпоредбите на член 297 ДФЕС следва, че даден регламент може да произведе правно действие само ако е публикуван в Официален вестник [15].

48. Това изискване за публикуване произтича логично освен от самия текст на Договорите, и от принципа на правна сигурност, който изисква правната уредба на Съюза да позволява на заинтересованите лица да се запознаят с точния обхват на задълженията, които тя им налага [16].

49. По-нататък, макар и общо за всички правни системи на държавите членки, задължението за публикуване на акт от съображения за правна сигурност разкрива специфики по отношение на правото на Съюза поради езиковия контекст, в който се прилага.

50. В този смисъл съгласно Договорите текстовете на всеки от официалните езици са еднакво автентични, а съгласно Регламент № 1 регламентите се изготвят на официалните езици. Освен това съгласно постоянната практика на Съда по принцип трябва да се признае еднаква стойност на текста на разпоредба на Съюза на всички езици [17]. Поради това този принцип на равностойност на текстовете на различните езици във връзка с правната сигурност предполага, че по отношение на държава членка, чийто език е един от официалните езици на Съюза, за редовно публикуване на регламент трябва да се счита

[13] Припомням, че Съюзът има 24 официални езика и неговият езиков режим е уреден в Регламент № 1 за определяне на езиковия режим на Европейската икономическа общност (ОВ 17, 1958 г., стр. 385).

[14] За подробен анализ на тези принципи вж. *Bobek*, M. The Binding Force of Babel: the Enforcement of EC Law Unpublished in the Languages of the New Member States. — Cambridge Yearbook of European Legal Studies, vol. 9, 2006—2007, както и Kalėda, S. L. Przejęcie prawa wspólnotowego przez nowe państwo członkowskie: zagadnienia przejściowe i międzyczasowe.Warszawa: WPiPG, 2003.

[15] Решение от 11 декември 2007 г., Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, т. 33).

[16] Решение от 11 декември 2007 г., Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, т. 38).

[17] Решения от 20 ноември 2003 г., Kyocera (C-152/01, EU:C:2003:623, т. 32), и от 15 юни 2023 г., Saint-Louis Sucre (Признаване на организация на производители) (C-183/22, EU:C:2023:486, т. 28).

публикуването на този акт на съответния език в Официален вестник [18] и също така, че това редовно публикуване е условие за противопоставимост на съответната разпоредба на физическите и юридическите лица [19].

51. Този принцип позволява освен това да се гарантира правната сигурност, да се осигурят еднаквото тълкуване и прилагане на правото на Съюза, доколкото от него следва, че текст на разпоредба на всеки от различните езици от един и същ акт, публикуван в Официален вестник, има едно и също значение във всяка държава членка и че на текст на един от езиците на разпоредба на правото на Съюза не може да се отдава предимство пред текст на друг от езиците [20]. Съгласно практиката на Съда равностойността на текстовете на различните езици, доколкото позволява еднакво тълкуване и прилагане на правото на Съюза, предполага също, че в случай на несъответствие между текстовете на различните езици дадена разпоредба трябва да се тълкува в зависимост от общата структура и целите на правната уредба, от която е част [21].

52. Накрая, доколкото, както посочих, публикуването на акт от правото на Съюза е условие този акт да породи правно действие, по принцип то позволява също да се определи моментът, в който това действие влиза в сила. Всъщност член 297 ДФЕС предвижда, че актовете на правото на Съюза влизат в сила на датата, посочена в тях, или, при липса на такава дата, на двадесетия ден след тяхното публикуване.

53. Съдът обаче допуска известно смекчаване, що се отнася до пораждането на действие на акт на правото на Съюза във връзка с публикуването му. В този смисъл той е постановил, че за да се гарантират принципите на правна сигурност и защита на оправданите правни очаквания, материалноправните норми на Съюза трябва да се тълкуват в смисъл, че се отнасят до заварени при влизането им в сила положения само доколкото от формулировката, предназначението или структурата им ясно произтича, че трябва да им бъде придадено именно такова действие [22].

54. С други думи, принципът е забрана за прилагане с обратна сила на актовете на правото на Съюза, като действието им зависи от публикуването им в Официален вестник. При все това в някои изключителни случаи и при условия, строго определени в съдебната практика, може да се допусне акт от правото на Съюза да породи правно действие, преди да е публикуван.

2. Действието във времето на Регламента за поправка

55. Следва да се припомни, че в случая Регламентът за поправка цели да коригира грешка в превода в текста на румънски език на ОРГО относно определянето на кръга на потенциалните получатели на някои държавни помощи. С други думи, грешката в превода

[18] Решение от 11 декември 2007 г., Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, т. 34).

[19] Решение от 11 декември 2007 г., Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, т. 37).

[20] Решения от 14 декември 2023 г., Rivière и др./Парламент (C-767/21 P, EU:C:2023:987, т. 47), и от 28 ноември 2024 г., Másdi (C-169/23, EU:C:2024:988, т. 42)

[21] Решения от 28 ноември 2024 г., Másdi (C-169/23, EU:C:2024:988, т. 42), и от 13 февруари 2025 г., Verbraucherzentrale Berlin (Понятие за задължителен начален период на абонамент) (C-612/23, EU:C:2025:82, т. 31).

[22] Решения от 21 декември 2021 г., Skarb Państwa (Покритие по застраховката на автомобилистите) (C-428/20, EU:C:2021:1043, т. 33), и от 22 юни 2022 г., Volvo и DAF Trucks (C-267/20, EU:C:2022:494, т. 31). Вж. и решение от 30 април 2019 г., Италия/Съвет (Квота за риболов на средиземноморската риба меч) (C-611/17, EU:C:2019:332, т. 106).

води до грешка в същността на разглежданата разпоредба, без тази грешка обаче на пръв поглед да води до трудност при тълкуване на текста, тъй като, макар и грешна, формулировката му е ясна.

56. Следователно Регламентът за поправка дава възможност текстът на ОРГО на румънски език да бъде приведен в съответствие с текстовете на другите езици и произтичащата от него съществена грешка да бъде поправена.

57. Поради това следва да се определи дали трябва да се счита, че тази поправка поражда действие само за в бъдеще, след влизането си в сила, или може да се тълкува в смисъл, че текстът на ОРГО на румънски език трябва да се приеме за поправен още от влизането в сила на ОРГО и следователно преди Регламента за поправка.

58. Както посочва Комисията, в член 2 от Регламента за поправка е предвидена датата на влизането му в сила — на двадесетия ден, следващ деня на публикуването му в Официален вестник. Както обаче обърнах внимание[23], съгласно практиката на Съда моментът на влизане в сила на даден акт не съвпада непременно с момента, в който той поражда действие, поради което при определени условия на този акт може да бъде призната обратна сила.

59. Струва ми се, че това трябва да е така в разглеждания случай. Така, от една страна, няма съмнение, че като поправя грешката в превода на текста на румънски език на ОРГО с приемането на Регламента за поправка, намерението на законодателя е да позволи по същността си текстът на румънски език повече да не се различава от текстовете на другите езици поради допусната грешка. С други думи, Регламентът за поправка преследва цел от общ интерес, а именно съгласуваността на текстовете на различните езици на разпоредба от правото на Съюза, която е основание той да се тълкува в смисъл, че поражда обратно действие, или по-точно, още от влизането в сила на ОРГО, в който внася поправка. По същия начин, от друга страна, обратното действие на Регламента за поправка се установява ясно от неговата цел, тъй като предназначението му е точно да приведе в съответствие всички текстове на различните езици на ОРГО, като отстрани грешка в превода в текста на румънски език. Поради това не би било нито ефективно, нито последователно да се приеме, че тази поправка е валидна само за в бъдеще, като по този начин се запазят различия в периода между влизането в сила на ОРГО и влизането в сила на Регламента за поправка.

60. При тези условия считам, че на първия преюдициален въпрос следва да се отговори в смисъл, че Регламентът за поправка трябва да се тълкува като имащ обратна сила, тъй като грешката в текста на румънски език на ОРГО, за която се отнася, трябва да се счита за поправена още от влизането в сила на последния текст.

B. По втория и третия преюдициален въпрос

61. С втория и третия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали Регламентът за поправка на текста на ОРГО на румънски език трябва да се тълкува в смисъл, че помощите, предоставени на основание на сгрешения текст на даден език на ОРГО, трябва да бъдат възстановени.

[23] Вж. точка 54 от настоящото заключение.

62. По-общо, тези два въпроса се отнасят до възможността както за държавата членка, така и за частноправните субекти да се позоват на Регламента за поправка, и при утвърдителен отговор, считано от коя дата.

63. Не мисля обаче, че само от обратното действие може да се направи извод за възможността на държавата членка да се позове на Регламента за поправка, за да изиска възстановяването на помощите, предоставени на основание на сгрешения текст на ОРГО. Както посочих, принципът на еднакво тълкуване и прилагане на правото на Съюза не е единственият ръководен принцип за публикуването и прилагането на актовете на правото на Съюза. Той трябва да се съчетае с други принципи, сред които са принципът на правна сигурност и на защита на оправданите правни очаквания.

1. По принципа на правна сигурност

а) Различните последици на принципа на правна сигурност

64. Трябва да подчертая, че позоваването на принципа на правна сигурност само по себе си не позволява да се даде ясен отговор на въпроса за обхвата на Регламента за поправка, без преди това да се уточнят очертанията на този принцип. Всъщност струва ми се, че в зависимост от случаите и от лицето, което се позовава на него, принципът на правна сигурност може да доведе до различни разрешения[24].

65. По-точно, доколкото в контекста на Съюза принципът на правна сигурност е в основата както на принципа на равностойност на текстовете на различните езици, така и на принципа на еднакво тълкуване и прилагане на правото на Съюза, позоваването на него в случая би могло да доведе до две противоположни заключения. Така институциите на Съюза, също както и Комисията в писменото си становище, дават предимство на необходимостта от еднакво тълкуване и прилагане на правото на Съюза, за да приемат, че с оглед на принципа на правната сигурност текстът на ОРГО на румънски език би трябвало да се счита за поправен от момента на влизането си в сила.

66. Обратно, частноправните субекти в тази държава членка биха се позовали на принципа на правната сигурност, за да се основат на сгрешения текст на съответния език на ОРГО, преди коригирането му с Регламента за поправка. Според мен именно това разбиране за принципа на правна сигурност следва да послужи като отправна точка, за да се отговори на втория и третия преюдициален въпрос, от една страна, доколкото тяхната цел е точно да се определят правните последици от Регламента за поправка за правното положение на частноправните субекти в Румъния, и от друга страна, тъй като принципът на правна сигурност като гарант за еднакво тълкуване и прилагане на правото на Съюза в случая достига своите предели, по причините, които ще изложа сега.

[24] Така M. Bobek описва принципа на правна сигурност като „празна черупка“, чието съдържание се променя в зависимост от ценностите, които са в основата на неговото прилагане. Вж. Bobek, M. The Binding Force of Babel: the Enforcement of EC Law Unpublished in the Languages of the New Member States. — Cambridge Yearbook of European Legal Studies, op. cit., p. 14.

б) Правната сигурност в полза на частноправните субекти

67. От принципа на правна сигурност следва, че само редовно публикуван в Официален вестник акт може да бъде противопоставен на физическите и юридическите лица в държава членка и че по отношение на държава членка за редовно публикуване на този акт се счита публикуването му на съответния език на тази държава членка [25].

68. Според мен от тази съдебна практика в случая може да се направят два извода.

69. От една страна, от нея следва, че текстът на ОРГО на румънски език, опорочен от грешка в превода, е публикуван в Официален вестник и поради това е автентичен на същото основание, както всички други текстове на различните езици в другите държави членки.

70. От друга страна и a contrario, според мен от това следва също, че изменението, внесено с Регламента за поправка, независимо дали той има обратно действие, при това положение не може да бъде противопоставено на физическите и юридическите лица, които са действали на основание на сгрешения, но публикуван в Официален вестник и автентичен текст на ОРГО [26].

в) Невъзможността да се използва систематично и телеологическо тълкуване за целите на еднакво тълкуване и прилагане на правото на Съюза

71. Фактът, че преди влизането в сила на Регламента за поправка е имало несъответствие между текстовете на различните езици, не може да промени тази констатация. Всъщност, макар наистина съдебната практика да изисква, с оглед осигуряване на еднакво тълкуване и прилагане на правото на Съюза, в случай на несъответствие между текстовете на различните езици въпросната разпоредба да се тълкува „в зависимост от общата структура и целите на правната уредба, от която е част“ [27], не мисля, че в случая такова тълкуване е възможно. Според мен възможността за прибягване до систематично и телеологическо тълкуване не е неограничена, въпреки че неговата цел е да осигури еднаквото тълкуване и прилагане на правото на Съюза, като израз на принципа на правна сигурност.

72. Поради това бих искал да посоча, че Съдът установява тази практика в случаи на затруднения при тълкуване на дадена разпоредба, при които има основание да се разгледат повече текстове на различните езици и при несъответствия да се прибегне до телеологическо и систематично тълкуване. В случая това не е така. Както отбелязах, сгрешената разпоредба в текста на румънски език на ОРГО е била ясна и не е водела до никакво затруднение при тълкуване. Както обаче постановява Съдът, макар по принцип такова тълкуване да е възможно, за да се преодолее двусмислие в текста, то не може да има за резултат да лиши ясния и точен текст на тази разпоредба от всякакво полезно действие [28]. С други думи, систематичното и телеологическото тълкуване не могат да доведат до изменение или до пренебрегване на еднозначния смисъл на дадена разпоредба, който ясно се установява от текста ѝ.

[25] Решение от 11 декември 2007 г., Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, т. 34 и 37).

[26] По този въпрос вж. *Kowalik-Bańczyk*, K. Art. 297. — In: Kornobis-Romanowska, D., J. Łacny, A. Wróbel. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Komentarz. Tom III (art. 223—358). Warszawa, 2012.

[27] Решения от 28 ноември 2024 г., Másdi (C-169/23, EU:C:2024:988, т. 42), и от 13 февруари 2025 г., Verbraucherzentrale Berlin (Понятие за задължителен начален период на абонамент) (C-612/23, EU:C:2025:82, т. 31).

[28] Решения от 21 март 2024 г., Gjensidige (C-90/22, EU:C:2024:252, т. 58), и от 14 ноември 2024 г., Комисия/Германия (Влошаване на състоянието на сенокосни ливади) (C-47/23, EU:C:2024:954, т. 141).

73. Разбира се, би могло да се твърди, че що се отнася до държава членка, която е приложила сгрешена разпоредба на акт на правото на Съюза, нейният статут ѝ предоставя определена степен на познаване на законодателството, въз основа на което тя може да предположи, че макар и ясен, текстът на дадена разпоредба на нейния език може да бъде сгрешен с оглед на нейния контекст и на целта ѝ. Такова познаване обаче не може да се предполага, що се отнася до частноправните субекти, поради което не може да се изисква физически или юридически лица да проверяват текстовете на другите езици на дадена разпоредба с ясна формулировка и да проучват нейната цел и контекста, в който тя се вписва, при положение че нищо в самия текст на разпоредбата не води до затруднения при тълкуването ѝ.

74. При тези условия само текстът на разпоредбата, който е на румънски език и е публикуван в Официален вестник преди Регламента за поправка, би трябвало да е противопоставим на юридическите и физическите лица от тази държава членка. Съответно следва, че преди влизането си в сила Регламентът за поправка не би трябвало да е противопоставим на тези от физическите и юридическите лица от държавата членка, които са се ползвали от помощи, предоставени на основание на сгрешен на езика на тази държава текст на ОРГО.

75. Това важи с още по-голяма сила с оглед на принципа на защита на оправданите правни очаквания.

2. По принципа на защита на оправданите правни очаквания

76. Съгласно постоянната практика на Съда правото да се направи позоваване на принципа на защита на оправданите правни очаквания, предполага, че компетентните органи на Съюза са предоставили на заинтересованото лице конкретни, безусловни и непротиворечиви уверения, произтичащи от оправомощени и достоверни източници [29]. Всъщност това право принадлежи на всеки правен субект, у когото институция, орган, служба или агенция на Съюза е породила основателни надежди, като му е предоставила конкретни уверения. Такива уверения, независимо от формата, в която са предадени, представляват конкретните, безусловни и непротиворечиви сведения [30].

77. Що се отнася до режима на държавните помощи, съдебната практика обаче възприема рестриктивен подход. Поради това Съдът постановява, че предвид императивния характер на контрола в областта на държавните помощи, извършван от Комисията съгласно процедурата по член 108, параграф 3 ДФЕС, предприятията — получатели на дадена помощ, по принцип могат да имат оправдани правни очаквания за нейната правомерност само ако помощта е била предоставена съгласно предвидената в посочения член процедура [31]. По-специално, когато дадена помощ е приведена в действие без предварително уведомление до Комисията, поради което тя е неправомерна по силата на член 108, параграф 3 ДФЕС, получателят на помощта не може да има към този момент оправдани правни очаквания относно нейното правомерно отпускане [32].

[29] Решения от 5 март 2019 г., Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, т. 97), и от 30 април 2019 г., Италия/Съвет (Квота за риболов на средиземноморската риба меч) (C-611/17, EU:C:2019:332, т. 112).

[30] Решение от 5 март 2019 г., Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, т. 97).

[31] Решение от 5 март 2019 г., Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, т. 98).

[32] Решение от 5 март 2019 г., Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, т. 98).

78. Също съгласно постоянната практика на Съда не може да се прави позоваване на принципа на защита на оправданите правни очаквания, когато е налице ясна разпоредба от правен акт на Съюза, и действия на натоварен с прилагането на правото на Съюза национален орган, които са в противоречие с това право, не биха могли да породят у икономическия оператор оправданото правно очакване, че ще бъде третиран по начин, противоречащ на правото на Съюза [33].

79. В същото време Съдът обаче допуска възможността получателят на неправомерна помощ да се позове на изключителни обстоятелства, въз основа на които оправдано се е формирало очакването му за редовността на тази помощ, и поради това да се противопостави на нейното възстановяване [34].

80. Както твърди Комисията, изглежда, че конкретният случай е точно такъв. Всъщност, от една страна, текстът на ОРГО на румънски език, който съдържа съществена грешка, е публикуван в Официален вестник, поради което той е бил автентичен в тази държава членка и следователно е можел да породи у получателите на помощта очаквания относно факта, че те действително са принадлежали към кръга на получателите на разглежданите мерки. От друга страна, бих искал да отбележа, че националните разпоредби, на основание на които са предоставени мерките за помощ, не само възпроизвеждат точната формулировка от ОРГО в сгрешения му текст на румънски език, но те са били одобрени и от Комисията. Освен това бих искал да обърна внимание, че отговорността за редовното публикуване на текстовете в Официален вестник се носи от институциите на Съюза. При тези условия считам, че грешката, въз основа на която помощите са изплатени на получателите, не може да се вмени само на румънските органи, за чието поведение би трябвало да се приеме, че противоречи на правото на Съюза, но и на Комисията. Следователно чрез конкретни уверения администрацията на Съюза е породила основателни надежди за правомерността на предоставените мерки за помощ.

81. Според мен принципът на защита на оправданите правни очаквания не допуска възстановяването на помощ, която е предоставена на основание на сгрешен на съответния език и коригиран с регламент за поправка текст на ОРГО.

3. Извод по втория и третия преюдициален въпрос

82. С оглед на изложеното на втория и третия преюдициален въпрос следва според мен да се отговори в смисъл, че Регламентът за поправка на текста на румънски език на ОРГО, разгледан във връзка с принципите на правна сигурност и на защита на оправданите правни очаквания, трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска противопоставимостта му на частноправни субекти на тази държава членка, които са се ползвали от мерки за помощ, предоставени на основание на сгрешения текст на ОРГО на съответния език преди влизането му в сила, поради което държавата членка не може да се позове на него, за да изиска възстановяването на тези помощи.

[33] Решение от 5 март 2019 г., Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, т. 104).

[34] Решение от 20 септември 1990 г., Комисия/Германия (C-5/89, EU:C:1990:320, т. 16).

V. Заключение

83. Предвид изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Curtea de Apel Bacău (Апелативен съд Бакъу, Румъния) преюдициални въпроси по следния начин:

„1) Регламент (ЕС) 2021/452 на Комисията от 15 март 2021 година за поправка на текста на румънски език на Регламент (ЕС) № 651/2014 за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора

трябва да се тълкува в смисъл, че

има обратна сила, като визираната в него грешка в текста на румънски език на Регламент № 651/2014 трябва да се счита за поправена от момента на влизането му в сила.

2) Регламент 2021/452 във връзка с принципите на правна сигурност и на защита на оправданите правни очаквания

трябва да се тълкува в смисъл, че

не е противопоставим на частноправни субекти, които преди влизането му в сила са получили от Румъния помощи на основание на сгрешения текст на румънски език на Регламент № 651/2014, и че следователно тази държава членка не може да се позове на него, за да изиска възстановяването на тези помощи“.